

Alert4U brengt expertise jeugdzorg naar kinderopvang

Kennis delen over opvoeden

Er is in Nederland veel kennis over de ontwikkeling van kinderen. Die kennis moet beschikbaar zijn in het werk met kinderen. Daarom moeten organisaties als Bureau Jeugdzorg, Jeugd & Opvoedhulp, JGZ en GGD hun kennis delen met de kinderopvang, vindt Alert4U. Dit landelijke project stimuleert samenwerkingsverbanden.

Astrid van de Weijenberg

'Ik hoop dat het belang van vroegtijdige onderkenning zwaarder zal wegen dan het prijskaartje dat eraan hangt.'

Alert4U, voor extra opvoedexpertise in de kinderopvang. Zo staat het in het logo. Want als je in een vroeg stadium kinderen stimuleert in hun ontwikkeling, loop je in een later stadium minder vaak tegen problemen aan. Dat is de insteek van Alert4U, vertelt Gerdi Meyknecht, programmaleider bij dit landelijke programma van het Kinderopvangfonds. Daarnaast wil Jeugdzorg dat de kinderopvang gemakkelijk gebruik kan maken van haar expertise, zodat meer kinderen op tijd een steuntje in de rug krijgen als dat nodig is. Meyknecht: 'Bijna alle kinderen zijn in beeld bij consultatiebureaus en jeugdartsen. Dat bereik neemt na het eerste jaar snel af en het is ingewikkeld om de ontwikkeling van kleine kinderen goed in beeld te houden als je ze maar kort ziet. Er wordt niet altijd wat gedaan met signalen die ouders en kinderen geven. Blijkbaar is dat heel ingewikkeld.'

Datzelfde geldt in de kinderopvang. Ook hier is de laatste jaren meer aandacht voor het signaleren van ontwikkelingsachterstan-

den. Het motto van Alert4U is daarom niet alleen 'Op tijd signaleren', maar vooral ook: 'alert reageren'. Door alert te reageren kunnen pedagogisch medewerkers in de kinderopvang voorkomen dat ontwikkelingsachterstanden leiden tot problemen op de basisschool. Dat is het doel van Alert4U. Karin Vos, pedagogisch medewerker bij deelnemend kinderdagverblijf De Beemd in Meppe, formuleert het zo: 'Wij gaan een kind niet meteen een label opplakken. Daar zijn we heel voorzichtig in. We zien niet een probleem, maar een aandachtspunt. Waar staat het kind? Hoe kunnen we het in zijn ontwikkeling stimuleren?' Daarom is het belangrijk dat kennis die aanwezig is bij andere instellingen die zich met kinderen bezighouden – zoals Jeugdzorg en JGZ – gedeeld wordt. Gerdi Meyknecht loopt al heel wat jaren mee in de zorg rondom kinderen. 'Tien tot vijftien jaar geleden was er dit inzicht al', vertelt ze. 'De verschillen in wetgeving tussen kinderopvang en jeugdzorg werken echter belemmerend, net als de verschillende financieringsstro-

men. Ook de organisatie van het Bureau Jeugdzorg helpt niet mee. Soms moet je meteen kunnen handelen. Je wilt met hulp van experts uit kunnen zoeken of er echt wat aan de hand is. Wachtlijsten zijn een probleem als je heel jong bent. Want hoe jonger de kinderen, hoe minder tijd er is om te wachten. Om alert te reageren moet de expertise van de jeugdzorg gewoon beschikbaar zijn voor pedagogisch medewerkers in de kinderopvang.'

Laten zien wat werkt

Alert4U wil onder meer goede praktijken opsporen en in kaart brengen. Alert4U volgt op drie plaatsen in het land de samenwerking tussen verschillende instellingen en laat hier onderzoek naar doen. In Drenthe bijvoorbeeld werkt kinderopvangorganisatie Speelwerk samen met jeugdzorg Yorneo. In Amsterdam is er een samenwerkingsverband tussen medisch orthopedagogisch centrum 't Kabouterhuis en kinderopvangorganisatie Partou. Zij maken deel uit van Okido, dat als doel heeft geïntegreerde kinderopvang mogelijk te maken. Okido

heeft veel expertise in huis en wil die inzetten voor pedagogisch medewerkers in de kinderopvang. Meyknecht: 'Pedagogisch medewerkers blijken niet altijd goed te weten hoe ze een situatie moeten taxeren, wat ze dan moeten doen. Voordat zij bellen naar het meldpunt dat Okido heeft, moet een situatie al ernstig verontrustend zijn. Met meer ondersteuning in de kindercentra en directe steun voor de pedagogisch medewerkers kun je enerzijds kennis overdragen (*coaching on the job*) en anderzijds veel sneller reageren op signalen van kinderen.'

In Leiden werkt B4Kids op haar BSO+ samen met Cardea Jeugd-zorg en MEE, voor mensen met een beperking. In al die pilots wil het Kinderopvangfonds graag haar bijdrage leveren en meekijken. Het Nederlands Jeugdinstituut en het Kohnstamm Instituut doen onderzoek naar de effecten van de samenwerking. De onderzoekers kijken of er verbetering optreedt in het gedrag en de ontwikkeling van het kind, hoe de ouders de aanpak ervaren en over pedagogisch medewerkers tevreden zijn. Meyknecht: 'Wat werkt, dat willen we laten zien.'

Vroegstimulering

De gemiddelde leeftijd van kinderen die doorverwezen worden naar een specialistische voorziening als een medisch kinderdagverblijf is nu 3,9 jaar. Meyknecht: 'Vaak is er jaren aangemodderd, dan komt de schoolleeftijd in zicht en dan moet er opeens wat gebeuren. Dat zou helemaal niet nodig zijn als eerder duidelijk was geweest wat er moet gebeuren. Vaak spreken we over "vroegsignalering", maar het gaat vooral om "vroegstimulering". Heel jonge kinderen kun je gemakkelijk een stapje verder brengen als je maar weet hoe. Uit onderzoek, bijvoorbeeld van Ruben Fukkink, komt naar voren dat je risicovolle

kinderen op het goede spoor kunt houden door de juiste interactie. Maar door slechte interactie kun je ook van gewone kinderen zorgkinderen maken.'

Sijke Dijkstra, projectleider bij jeugdhulporganisatie Yorneo, beaamt dat het er niet om gaat meer kinderen te indiceren. 'Het gaat erom eerder erbij te zijn en aan te sluiten bij de ontwikkelingsbehoefte van het kind. Wij willen niet groeien met onze medische kinderdagverblijven (MKD's), wij willen onze expertise toevoegen daar waar het nodig is. Het is puur *coaching on the job*. Zo gaan pedagogisch medewerkers zich steeds vaardiger voelen in het stimuleren van de ontwikkeling van jonge kinderen.'

De meest ervaren medewerker van de MKD's van Yorneo worden als intern begeleider (IB'er) toegevoegd aan een groep op een van de kinderdagverblijven of peuterspeelzalen van Speelwerk. De MKD-medewerker heeft ervaring met het werken op een groep en met opvallend gedrag. Daarom kunnen ze zich gemakkelijk verplaatsen in een pedagogisch medewerker op een kinderdagverblijf of peuterspeelzaal. En daardoor wisselen ze gemakkelijker informatie, tips en ideeën uit. De intern begeleider is eenmaal per week op alle locaties aanwezig. Dijkstra: 'Daardoor is de drempel laag om haar wat te vragen. "Nu ik je toch zie", beginnen pedagogisch medewerkers dan. De IB'ers zijn zichtbaar en dat werkt veel beter dan wanneer ze op afroep beschikbaar zijn. Want in dat geval wacht men veel langer met het invoeren van hulp.'

Meerwaarde

Dat is ook de ervaring van pedagogisch medewerker Karin Vos. 'Als je op oproepbasis werkt, ben je de meerwaarde kwijt', vindt zij. 'Dan bestaat het gevaar dat je

wacht tot de problemen groot zijn. De tussengroep die we nu bereiken, verlies je in dat geval. Ik hoop dat het belang van vroegtijdige onderkenning zwaarder zal wegen dan het prijskaartje dat eraan hangt.'

De IB'er kijkt naar het gedrag van het kind op de groep, maakt een verslag, bespreekt dat met de pedagogisch medewerker en met ouders. Is er reden om aan de bel te trekken? In ieder geval is het belangrijk om met z'n drieën (pedagogisch medewerker, IB'er en ouders) de klokken gelijk te zetten. Betrek bij voorkeur ook de Jeugdgezondheidszorg daarbij, zegt Dijkstra; zien we hetzelfde? In feite werkt het basisonderwijs allang op deze manier. IB'ers weten ook vaak beter dan pedagogisch medewerkers hoe de zorgstructuur in elkaar zit. Als er geïndiceerde zorg nodig is, weten zij de wegen.

In Drenthe is de samenwerking ontstaan vanuit het onderwijs- ▶

Jaarcongres Kinderopvang

Het Jaarcongres van tijdschrift Kinderopvang op 23 april wordt voor een deel in samenwerking met het project Alert4U ingevuld. Thema is zorgkinderen en er zijn workshops van Alert4U te volgen over: Samenwerken met ouders; Met de jeugdzorg werken op de groep; Coaching on the job: Hoe werkt dat, waar zijn we goed in en waar liggen onze grenzen? Bovendien presenteert Mariëlle Balledux (NJI) op basis van onderzoek de successen van Alert4U. Meer informatie op www.elseviergezondheidszorg.nl > evenementen.

Kinderopvangfonds

Het Kinderopvangfonds wil bijdragen aan een betere kinderopvang voor kinderen en ouders. Het fonds steunt projecten met financiële bijdragen. Het vermogen van het fonds wordt gevormd door de gelden van de stichting Kintent, voormalig intermediair in de kinderopvang en overbodig geworden met de komst van de Wet kinderopvang.

kansenbeleid en nu dus opgepikt door het Kinderopvangfonds met Alert4U. Yorneo wil haar organisatie graag omvormen van institutioneel naar meer ambulante.

Dat is nu nog moeilijk, want preventie wordt niet betaald uit de geïndiceerde gelden. Alert4U wil niet alleen kennis delen over goede voorbeelden, maar ook onderzoek doen naar de effecten. Daarom is het Kohnstamm Instituut deelnemer aan het project.

Dijkstra hoopt dat met de ervaringen en het onderzoek een stevig fundament wordt gelegd voor de samenwerking en dat er structureel geld voor komt.

Gerdi Meyknecht heeft er goede hoop op. 'We hebben de wind mee. Er is nu vanuit de kinderopvang zelf meer aandacht voor het

versterken van kwaliteit. Bovendien wil Jeugdzorg haar expertise veel meer naar de leefomgeving van kinderen brengen. Op scholen is dat al gaande. Via Alert4U zoeken kinderopvang en jeugdzorg elkaars kennis. Ook de brancheverenigingen voor de jeugdzorg en de kinderopvang zijn met elkaar in gesprek.' Meyknecht hoopt dan ook met Alert4U de landelijke agenda op beide terreinen te kunnen beïnvloeden. ◀

In het januarinumnummer van het blad Kinderopvang staat ook een artikel over Alert4U, maar dan toegespitst op pedagogisch medewerkers.